

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg.....	2
1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	4
2 Översikt över strategisammanhanget	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget.....	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier	8
3 Resultatredovisning.....	8
Sidas bidrag till förändring på strateginivå	8
3.1 Stödområde 1: Stöd till den egna förmågan	10
3.1.1 Mål 1.1 Stärkt respekt för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på kvinnors och flickors möjligheter att åtnjuta sina mänskliga rättigheter	10
3.1.2 Mål 1.2 Fler kvinnor och män deltar i stärkta demokratiska processer och utkräver ansvar från myndigheter och folkvalda företrädare.....	12
3.1.3 Mål 1.3 Stärkt kapacitet hos offentliga institutioner att tillhandahålla grundläggande tjänster	12
3.1.4 Mål 1.4 Stärkt kapacitet inom det civila samhället att arbeta för ökad respekt för mänskliga rättigheter och bidra till insyn och granskning av offentliga institutioner	13
3.2 Stödområde 2: Utbildning	14
3.2.1 Mål 2.1 Fler flickor och pojkar har tillgång till förbättrad grundskole- och gymnasieutbildning	15
3.2.2 Mål 2.2 Fler flickor och pojkar har möjlighet att slutföra sin skolgång	16
3.3 Stödområde 3: Sysselsättning.....	17
3.3.1 Mål 3.1 Ökat antal kvinnor och män har kunskaper och färdigheter som ökar möjligheterna till produktiv och hållbar sysselsättning.....	18
3.4 Stödområde 4: Privatsektorutveckling och landsbygdsutveckling	19
3.4.1 Mål 4.1 Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom lantbruket, samt hållbart nyttjande av naturresurser	19

3.4.2	Mål 4.2 Förbättrade försörjningsmöjligheter för fattiga kvinnor och män på landsbygden inklusive förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter	20
3.5	Stödområde 5: Ekonomisk integration	21
3.5.1	Mål 5.1 Förbättrad infrastruktur, tillgång till marknader och finansiella tjänster på landsbygden.....	21
	Implikationer	22
	Bilaga 1 Rapport P6 Finansiellt år 2018.....	24

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter:

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter att en operationalisering ägt rum. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de åren varken en fördjupad översyn eller operationalisering ägt rum.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn ägt rum. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med gällande riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/4.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. samarbetspartners rapporter, reserapporter, utvärderingar, analyser och mötesanteckningar).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

Sida använder **trafikljus** för att sammanfatta Sidas nulägesbedömning inom ett strategimål och ge en snabb överblick av hur det går i strategigenomförandet. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. Utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimål**, dvs det kontextuella område som strategimålet handlar om. Bedömningen fokuserar på hur utvecklingen går inom detta område. Sida kan inte hållas ansvarig för utvecklingen men måste förhålla sig till denna. Bedömningen ska utgå ifrån hur det ser ut vid tidpunkten för strategirapportsskrivandet och motiveras med tillgänglig information såsom studier, utvärderingar, rapporter, indikatorer/utvecklingstrender.

Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

Grön: Utvecklingen går framåt

Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt

Röd: Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens** relevans, dvs huruvida den sammansatta portföljen förväntas bidra till förändring i linje med strategimålet. Med portfölj menas insatser och andra aktiviteter som genomförs i förhållande till ett strategimål. Bedömningen motiveras med Sidas förändringsteori och de prioriteringar som vägleder insatsportföljen i förhållande till utveckling i kontexten och resultat från insatser.

Bedömning av **portföljens relevans**:

Grön: Portföljen är relevant

Gul: Portföljen är delvis relevant

Röd: Portföljen är inte relevant

1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	Mål ³	Portfölj ⁴
Stöd till den egna förmågan		
Respekt för mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors och flickors		
Deltagande i demokratiska processer, ansvarsutkrävande		
Offentliga institutioners kapacitet för grundläggande tjänster		
Civilsamhällets förmåga att arbeta med mänskliga rättigheter och insyn		
Utbildning		
Ökad tillgång till förbättrad grundskola och gymnasium		
Flickors och pojkars möjligheter att slutföra sin skolgång		
Sysselsättning		
Kunskap och färdigheter för produktiv sysselsättning		
Privatsektorutveckling och landsbygdsutveckling		
Produktivitet inom lantbruket, hållbart naturresursnyttjande		
Försörjningsmöjligheter på landsbygden, privatsektorutveckling		
Ekonomisk integration		
Förbättrad infrastruktur, tillgång till finansiella tjänster på landsbygden		

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

2 Översikt över strategisammanhanget

Totalt strategibelopp:
4 870 MSEK

Utbetalat belopp hittills:
4 063 MSEK

Antal insatser 2018:
38

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

År 2018 bjöd på den första ömsesidiga vapenvilan mellan den afghanska regeringen och talibanerna, och förhoppningar om en förhandlad lösning på konflikten växer. Under året har USA initierat samtal med talibanerna, men hittills har talibanerna vägrat samtala med regeringen i Kabul. Möjligheten till fred har ändå gett upphov till både diskussioner om vilket slags fred afghaner på olika håll i landet förväntar sig och oro hos framför allt kvinnor för att de rättigheter de uppnått under de senaste 18 åren ska gå förlorade. Det finns en ökad insikt om att ett inkluderande av kvinnor, män, ungdomar, internflyktingar och även diaspora i diskussioner om fred förstärker möjligheterna till att den blir hållbar. Samtidigt har stridigheterna fortsatt, och under 2018 dödades 3804 civila och 7189 civila skadades, en ökning med 5 procent jämfört med året innan.⁵ Av de dödade var 28 procent barn och 10 procent kvinnor. Under 2018 återvände över 800 000 flyktingar från Pakistan och Iran, vilket är nästan 200 000 fler än året innan (cirka 610 000 under 2017⁶), samtidigt som antalet internflyktingar till följd av strider var högt, 343 341 på grund av konflikten.⁷ Utflytt sker ofta familjevis, medan det bland återvändare finns också familjer utan manlig försörjare p g a att dessa valt att söka sig nya ekonomiska möjligheter i andra länder, samt ensamkommande barn i de fall båda föräldrarna sökt sig vidare.

En omfattande och långvarig torka i nästan hela Afghanistan har drabbat 4,1 miljoner människor, och en kvarts miljon har lämnat sina hem och blivit internflyktingar⁸. Torkan har inte bara drabbat familjerna som bor i dessa områden, utan också drastiskt försämrat möjligheten till försörjning för återvändande flyktingar från grannländerna med rötter i de utsatta områdena, vilket skapar tryck på städernas resurser. Afghanistan rankas fortsatt i gruppen av länder speciellt utsatta för klimatförändringar.⁹ NDC-rapporten från Afghanistan anger att klimatförändringar hotar landets ekonomi, stabilitet och livsmedelsförsörjning¹⁰, vilket stöds av en svensk-finansierad rapport från 2016 där översvämningar och torka pekas ut som klimatrelaterade kriser som kommer att intensifieras och påverka både folk på landsbygden och i städer.¹¹ Världsbanken uppskattar att klimatrelaterade kriser påverkar fattiga och redan speciellt utsatta i allt större utsträckning.¹² Sida stödjer därför en insats som

5

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2018_final_24_feb_2019_1.pdf

⁶ https://www.iom.int/sites/default/files/situation_reports/file/afghanistan_sr_20190106-12.pdf;

<https://data2.unhcr.org/ar/documents/download/63077>;

⁷ <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/67771.pdf> ;

<https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-integrated-drought-response-december-2018>

⁸ https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/drought_response_dashboard_20190113.pdf

⁹ Germanwatch. Global Climate Risk Index 2019. <https://www.germanwatch.org/en/16046>

¹⁰ Islamic Republic of Afghanistan. Intended Nationally Determined Contribution Submission to the United Nations Framework Convention on Climate Change.

¹¹ Climate change in Afghanistan: What does it mean for rural livelihoods and food security? s. 8-9

¹² World Bank Disaster risk Profile Afghanistan 2017.

ökar såväl samhällets som fattiga hushålls motståndskraft mot översvämningar.¹³ Afghanistan har godkänt Sendai framework for Disaster Risk Reduction och är ett av få länder som har rapporterat mot alla målen.¹⁴

Konfliktkontexten ställer fortsatt stora krav på såväl Sida som samarbetspartners. Säkerhetsaspekter påverkar genomförandet för Sidas samarbetspartner och försvårar Sidas möjlighet till uppföljning av insatser utanför provinshuvudstäder. Avvikelser från genomförandeplaner kräver beredskap att omfördela medel inom och mellan olika insatser. Beredningar kan också dra ut på tiden på grund av svag kapacitet hos partner och den volatila konfliktkontexten påverkar kvaliteten på projektdokument. Konfliktkontexten innebär också ett ökat behov av att humanitärt och utvecklingsstöd samverkar. Sida har därför arbetat med att bredda insatsernas målgrupper för att integrera även internflyktingar och återvändande i det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Under 2018 genomfördes t.ex. en översyn av utbildningsstödet för att genom nya insatser möjliggöra att flickor och pojkar på flykt ska få möjlighet att gå i skolan.

Fattigdomen har ökat dramatiskt och enligt siffror från 2018 beräknas 55 procent av befolkningen leva under den nationella fattigdomslinjen. Detta är en kraftig försämring jämfört med 2011/12 då 38 procent levde i fattigdom.¹⁵ Fattigdomen har också fördjupats hos de redan fattiga. Bristen på försörjningsmöjligheter är den enskilt största orsaken till den stigande fattigdomen, och situationen förvärras av konflikt- och klimatrelaterade folkförflyttningar samt det stora antalet återvändande. Den tillväxt som skapades av den internationella truppnärvaron fram till 2014 har nu upphört och Afghanistan har ingen ekonomisk bas som kan garantera en rimlig försörjning för landets invånare. För att i någon mån möta den stigande fattigdomen och utsattheten kommer Sida att fortsätta undersöka förutsättningarna att arbeta med olika former av sociala trygghetsinsatser, t.ex. arbetskraftsintensiva kontantersättningsprojekt. Samtidigt har Afghanistans Human Development Index förbättras sakta men kontinuerligt, från 0,465 år 2010 till 0,498 år 2018.¹⁶ Förändringen i indexet har främst drivits av en kraftigt ökande förväntad livslängd – från 45 år 2010 till 64 år 2018.

¹³ Insatsnummer 11736

¹⁴ UNISDR 2019 <http://sendaimonitor.unisdr.org/>

¹⁵ Afghanistan Living Conditions Survey 2016–17, s. 109

¹⁶ UNDP Human Development Reports 2018 s 28 samt 2010, s 145

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget¹⁷

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets totala andel av den afghanska statsbudgeten är 76 procent (det totala biståndet motsvarar 76 procent av statsbudgeten)	Strategins andel av det totala biståndet till Afghanistan är 3 procent
De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är USA (33 procent), Tyskland (12 procent), EU (10 procent), Storbritannien (8 procent) samt Japan (7 procent)	Sverige är den åttonde största givaren till Afghanistan. Av EU:s medlemsstater är Sverige den tredje största givaren.
EU-strategin (MIP Multiannual Indicative Program) gäller 2014-2020	
Status på EU-gemensamprogrammering: ej aktuellt	

Afghanistan är starkt beroende av internationellt bistånd. Det totala internationella gåvobiståndet utgör ca 40 procent av Afghanistans BNP och hälften av den nationella budgeten finansieras av bistånd¹⁸. Mellan 2015 och 2017 har det samlade internationella biståndet till Afghanistan minskat med 11 procent. Samtliga stora givare är närvarande i landet och givarlandskapet domineras av USA med en tredjedel av det samlade biståndet. Sverige (med ett totalt bistånd på i genomsnitt 117 mUSD för åren 2016-2017) är åttonde största givaren med tre procent av det totala biståndet. Världsbankens utbetalningar från Internationella utvecklingsfonden IDA för samma period uppgår till 122 mUSD. Kvaliteten på givarsamordningen varierar. Afghanistans och det internationella samfundets åtaganden för att stödja utvecklingen i Afghanistan dokumenteras i ett ramverk som följs upp årligen, det så kallade Geneva Mutual Accountability Framework. En femtedel av det samlade bilaterala utvecklingssamarbetet går genom en givargemensam fond, ARTF (Afghanistan Reconstruction Trust Fund), administrerad av Världsbanken. Detta stöd blir därmed väl koordinerat och väl anpassat till statens system och prioriteringar. Inom det övriga biståndet har givarkoordineringen fungerat dåligt, även om arbete pågår både på den afghanska sidan och hos givare för att förbättra samordningen. Fragmenteringen beror på bristande kapacitet i den afghanska förvaltningen att samordna och omvandla givarnas bidrag till nationella planer eftersom antalet bilaterala biståndsprojekt är stort på grund av de stora behoven. Att utvecklingssamarbetet med Afghanistan en period varit geografiskt uppdelat mellan ISAF-länderna kan också spela en roll, liksom den höga personalomsättningen bland internationella givare.

Under finansministeriets ledning pågår ett arbete för ett ökat fokus på operationell samordning inledningsvis på bara ett fåtal utvecklingsområden bland vilka har nämnts humankapitalet (utbildning och hälsa) och jordbruk/livsmedelssäkerhet. Förberedelser för en första sektoransats inom utbildning kommer att pågå under 2019 för att dra lärdomar och bygga förtroende inför fortsatt arbete i en institutionell miljö med många kvarvarande svagheter.

¹⁷ Aid at a glance 2018 Afghanistan, s 1. Tillgängligt på: https://public.tableau.com/views/OECDACAidataglacebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no

¹⁸ Afghanistan's Development and Fiscal Realities, Shubham Chaudhuri, World Bank 2019

2.3 Synergier med andra svenska strategier

Inom utbildningsområdet finns synergier med *Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar social utveckling 2018–2022* när det gäller stödet till Global Partnership for Education (GPE) och stödet till Education Quality Reform in Afghanistan (EQRA). Uppföljning av dessa båda insatser koordineras och gemensamma frågor på nationell och global nivå stäms av inom ramen för Sidas nätverk för utbildning. En gemensam beredning gjordes av det globala stödet till Education Cannot Wait (ECW) och öronmärkt stöd till ECW och Education in Emergencies i Afghanistan. De båda komponenterna inom denna insats följs upp på ett samordnat sätt. Ett konkret exempel på hur utvecklingssamarbetet anpassas till behoven i en humanitär kontext (en viktig aspekt av att arbeta med nexus humanitärt bistånd-utvecklingssamarbete) är två nya insatser inom utbildning som även ger stöd till utbildning för pojkar och flickor på flykt (se nedan under avsnitt 3.2). Därmed uppnås till viss del även synergier med *Strategin för humanitärt bistånd genom Sida*. Det finns dessutom tydliga synergier mellan det globala kärnstödet inom utbildning till Unesco och det bilaterala Unescostödet i Afghanistan avseende kapacitetsutveckling, läroplansutveckling och Afghanistans arbete avseende de globala målen relaterade till utbildning för hållbar utveckling. Stödet till Unesco innebär därmed tydliga synergier med *Sveriges strategi för samarbete med Unesco 2018-2021*. Genom interna samtal och koordinerad uppföljning strävar Sida härmed mot en tydligare samstämmighet lokalt och globalt inom utbildningsområdet.

Synergier har även uppnåtts med *Strategi hållbar fred* genom att beredningen av en global insats för att adressera problemen som orsakas av minor, klusterammunition, explosiva lämningar av krig (ERW) och improviserade sprängladdningar (IED) kompletterades med ett öronmärkt bidrag till Afghanistan. Utöver detta har Sidas förberedande arbete inför en möjlig EU-delegering för stöd till en inkluderande fredsprocess i Afghanistan, s.k. Afghanistan Peace Support Mechanism, även skapat förutsättning för synerier mellan strategier. Detta gäller både strategin för hållbar fred, men även den kompletterande strategin för Folke Bernadotteakademins *Utvecklingssamarbete och fredsfrämjande i Afghanistan 2018–2019*. Om arbetet med mekanismen inleds under 2019 som planerat finns stor potential för att uppnå fördjupade synergier mellan dessa strategier. Sida avser förbättra koordinering mellan bilaterala, regionala och globala strategier i Afghanistan, t. ex. mellan den globala strategin för fred, humanitärt och den bilaterala strategin för Afghanistan, i syfte att stärka resultaten samtidigt som ”team Sweden” ökar sin möjlighet att agera i landet och i regionen samt även på global nivå. Därutöver finns det begränsat stöd till Afghanistan genom strategin för *Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället*.

3 Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Så här mot slutet av strategiperioden är nu strategiportföljen balanserad över de olika stödområdena. Som framgår i tabell 1 i bilagan så går 32 procent av Sidas stöd till Afghanistan till Stöd till den egna förmågan (se vidare avsnitt 3.1 för en beskrivning och analys av stödområdet) medan stödet till Utbildning (se avsnitt 3.2) uppgår till 35 procent. Stödet till Inkluderande ekonomisk utveckling uppgår till 33 procent och har gradvis ökat i takt med att en ny portfölj har byggts upp inom de tre ekonomiska stödområdena (se vidare avsnitt 3.3–3.5). Strategiportföljen kanaliserades år 2018 genom svenska, afghanska och internationella enskilda organisationer (34 procent, varav SAK 19 procent och

afghanska enskilda organisationer 2,5 procent), genom Världsbanken (Afghanistan Reconstruction Trust Fund, ARTF, 44 procent), och genom olika FN-organ (22 procent). Stödet till Sidas två största partners – ARTF och SAK – utgjorde således 2018 knappt två tredjedelar av portföljen. Såväl ARTF som SAK är välrenommerade partners som bidrar till resultat inom flera mål i strategin.

ARTF vidareförmedlar årligen cirka 800 miljoner USD från ett femtontal givare. Det svenska bidraget på 475 miljoner kronor årligen gör Sverige till den femte största givaren till fonden. Fonden är unik i Afghanistan på så sätt att insatserna genomförs av afghanska ministerier och myndigheter, med omfattande kontroller från Världsbanken. Projekten och programmen täcker in i princip hela utvecklingsagendan – från reform av offentlig sektor till infrastruktursatsningar via landsbygdsdemokratisering, hälsa och utbildning. Bland annat har fonden hittills bidragit till att 295 000 jordbrukare har fått tillgång till bevattning, 15 000 km landsbygdsvägar har byggts eller reparerats, nära en miljon förlossningar har skett i närvaro av utbildad personal, vaccinationsgraden bland den fattigaste femtedelen av barnen har stigit från 28 procent 2011 till 60 procent 2017, och arbetstillfällena motsvarande över 66 miljoner arbetsdagar har skapats.¹⁹ Fonden och Världsbanken är en samlande aktör i givarkoordineringen.

Svenska Afghanistankommittén (SAK) bidrar till betydande resultat i det svenska samarbetet med Afghanistan inom hälsa, utbildning, samt utveckling driven av lokalsamhället. För att nå sina mål arbetar SAK med kapacitetsutveckling, grundläggande samhällsservice samt påverkansarbete. Sida bidrar med cirka 200 miljoner kronor årligen, vilket utgör närmare 60 procent av SAK:s budget. Kvinnor, flickor och pojkar, människor som lever med funktionsvariationer, nomader samt återvändande flyktingar utgör de främsta målgrupperna. SAK:s kliniker i Laghman och Wardak tog emot 2,9 miljoner patienter förra året, varav 58 procent var kvinnor,²⁰ och 58 procent av de mer än 87 000 eleverna i SAK:s skolor är flickor.²¹ Under våren 2018 tvingades SAK stänga 172 skolor med totalt runt 5,000 flickor och pojkar till följd av påtryckningar från talibaner. Men tillsammans med ledare och byäldste från berörda områden lyckades man återöppna samtliga skolor, tack vare SAK:s ekonomiska och sociala utvecklingsprojekt. Detta indikerar att SAK är en viktig aktör för att indirekt bidra till stabilitet och fredsbyggande på lokal nivå. Citizen's Charter National Priority Programme genomförs av SAK i tre provinser. Under 2018 stödde SAK genomförandet av 501 val till utvecklingsråd²² och har systematiskt försökt stärka 12 organisationer för personer med funktionsvariationer²³. Dessutom har SAK över 12 000 medlemmar i sparföreningar i tre provinser, varav över 7 000 medlemmar är kvinnor²⁴. SAK har utfört ett analytiskt arbete avseende organisationens konfliktkänslighet, organisationens miljöarbete samt dess roll när det gäller civila

¹⁹ World Bank, ARTF Scorecard 2018, s 34-38

²⁰ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 14)

²¹ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 24)

²² Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 26)

²³ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 27)

²⁴ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 29)

samhället. Utmaningar kopplade till ohållbar hantering av vatten, ökenspridning och klimatrelaterade risker och dess effekter på livsmedelsförsörjning, utbildning, jämställdhet och konflikt lyfts fram. Konfliktanalysen identifierade miljö och klimat som en av tre dimensioner för att minska risker för konflikt. Slutsatser och rekommendationer bearbetas för närvarande för att SAK ska kunna stärka sitt framtida arbete avseende dessa aspekter inom främst hälsa, utbildning och landsbygdsutveckling och säkerställa att verksamheten inte leder till en negativ påverkan på miljön.

För nästan hälften av insatserna (se tabell 4 i bilagan) anges att det är mycket troligt att resultaten kommer att nås, medan en tredjedel anger att det är troligt. För återstående insatser har ingen klassificering gjorts eftersom de ligger i ett tidigare system.

Som framgår i avsnitt 2.2 ovan så är det svenska bidraget till Afghanistan litet i förhållande till totalen och i förhållande till utvecklingsutmaningarna, trots att Sverige är den femte största bilaterala givaren och den tredje största givaren bland EU:s medlemsstater. För att Sverige ska få genomslag behöver vi samarbeta med andra såväl vad gäller finansiering som i dialogen. Inom några områden har Sverige haft en strategisk roll – som enda givare med kärnstöd till det civila samhället, arbetet med att anpassa utbildningsstödet till en situation med många internflyktingar och återvändande, samt på området kvinnor fred och säkerhet, bl.a. genom ett ihärdigt arbete med att stötta UN Women att bli en aktör på central nivå.

3.1 Stödområde 1: Stöd till den egna förmågan

3.1.1. Mål 1.1 Stärkt respekt för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på kvinnors och flickors möjligheter att åtnjuta sina mänskliga rättigheter

Strategimål

Sammanfattningsvis gör Sida bedömningen att utvecklingen mot strategimålet delvis går i rätt riktning. Afghanska kvinnor och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och inkludering i samhällsutvecklingen gör försiktiga framsteg. Antalet kvinnor i parlamentet har ökat från fyra 1990 till 66 stycken 2018 (preliminära resultat från parlamentsvalet i oktober 2018)²⁵. Asia Foundations senaste studie visar att stödet för jämställdhet inom utbildning och för flickors tillgång till utbildning fortsätter att växa²⁶. Samma studie påvisar även att enligt afghanska kvinnor själva är deras största utmaningar brist på utbildning (40,9 procent), arbetslöshet (26,7 procent), könsbaserat våld (19,2 procent), brist på rättigheter (12,5 procent), och tvångsgifte (12,5 procent). Den politiska viljan finns på hög nivå, men genomförandet av handlingsplaner för jämställdhet är svagt p g a bristfällig finansiering och kapacitet. Genomförandet av den nationella handlingsplanen för Kvinnor, Fred och Säkerhet (NAP 1325) är fortsatt långsam men viktigare än någonsin i och med de fredssamtal som påbörjats. Lagen mot våld mot kvinnor (Elimination of Violence against Women – EVAW) har fortsatt en svag ställning utanför brottsbalken. Risken för bakslag för kvinnors och flickors möjlighet att åtnjuta de mänskliga rättigheterna är påtaglig, i en situation där osäkerhet råder om hur en tänkbar framtida fred ser ut. Kvinnor i urbana områden har helt andra möjligheter än kvinnor t.ex. i talibankontrollerade områden där konservativa krafter tagit över makten och styr på ett sätt som exkluderar kvinnor och flickor. Könsrelaterat våld fortsätter att vara vanligt förekommande, och över hälften av kvinnor upplever våld

²⁵ United Nations Electoral Support Project 2018 Annual Progress Report p 39

²⁶ Asia Foundations 2018 'Survey of the Afghan People' p 183

i nära relationer²⁷. Flickor gifts bort tidigt, en fjärdedel gifts bort innan de fyllt 18 år och 9 procent innan de fyllt 15 år²⁸. I internationell jämförelse ligger Afghanistan på plats 24 vad gäller andelen flickor som gifts bort innan 18 års ålder²⁹. Mödradödligheten är den högsta i Asien, vilket även är en följd av antalet barnäktenskap. Landet har åtagit sig att eliminera barn- och tvångsäktenskap till 2030, i linje med mål 5.3 i de globala hållbarhetsmålen³⁰. Den beväpnade konflikten fortsätter att ha en allvarlig inverkan på kvinnor och barns liv såsom de tidigare nämnda höga siffrorna för civila offer visar.

Portfölj

Insatsportföljen bedöms fortsatt vara relevant, då Afghanistan återigen hamnar på toppen av listan av de värsta länderna i världen att vara kvinna³¹. Sidas portfölj och partner fortsätter att vara relevanta då de fokuserar både på normativ och systemförändring samtidigt som kvinnor och flickor får tillgång till grundläggande tjänster som skolgång, hälsovård, skyddsboende och juridisk hjälp. Efter en utvärdering av UN Women 2017 tog organisationen under 2018 fram en ny strategi med fyra strategiska mål riktade till kvinnors aktiva politiska och ekonomiska deltagande och åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Sverige bidrar strategiskt som en av få givare som stödjer sexuell och reproduktiv hälsa genom Marie Stopes International (MSI) vars samarbete har lett till att antalet kvinnor och män som söker sig till familjeplaneringskliniker för rådgivning har ökat. SAK (Svenska Afghanistankommittén) fortsätter att utbilda barnmorskor och Sverige bidrar på detta sätt till kvinnors tillgång till mödra- och hälsovård på lokal nivå. Samarbetspartnern APPRO följer upp genomförandet av handlingsplanen för FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet också ute i landet. För ökat rättskydd, särskilt för kvinnor, stöder Sida International Legal Foundation (ILF) och Women for Afghan Women (WAW). ILF arbetar för att främja kvinnors tillgång till juridisk representation och utbildar kvinnliga jurister. WAW driver ett skyddsboende för utsatta kvinnor i Mazar al-Sharif, där de får tillgång till rådgivning och utbildning. Ytterligare skyddsboenden i andra delar av landet finansieras genom en fond administrerad av UN Women.

Flera insatser under ekonomisk utveckling och utbildning bidrar också till målet genom att ha kvinnor och flickor som målgrupper. Bland insatserna kan nämnas stöd till yrkesutbildning och självförsörjning, stöd genom utbildningsprogrammet EQRA till en uppbyggnad av ett undervisningssystem som omfattar flickor inklusive flickor på flykt, samt stöd genom ARTF och SAK till en uppbyggnad av allmän hälsovård inklusive mödra- och barnavård. Rädda Barnen arbetar med civila samhället kring Child Protection Action Networks (CPAN) där kunskap, attityder och skydds nät kring barn organiseras. I ett samarbete med UNICEF utforskar Sida hur arbetet kring barnskyddsfrågan fortskrider i Afghanistan som under förra året antog en ny policy för att etablera barnskyddsombud på varje polisstation.

För att stärka kvinnors rättigheter och deras deltagande i freds- och demokratiseringsprocesser är fortsatt stöd kritiskt till implementeringen av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet inklusive arbetet med att eliminera våld mot kvinnor.

²⁷ UNDP Human Development Index; Gender Inequality Index 2018

²⁸ UNICEF Child Marriage in Afghanistan, July 2018

²⁹ <https://www.girlsnotbrides.org/child-marriage/afghanistan/>

³⁰ www.girlsnotbrides.org/child-marriage/afghanistan

³¹ 2018 Women, Peace and Security Index 2018

3.1.2 Mål 1.2 Fler kvinnor och män deltar i stärkta demokratiska processer och utkräver ansvar från myndigheter och folkvalda företrädare

Strategimål

Sida bedömer sammantaget att utvecklingen mot strategimålet delvis har gått framåt. En långsam konsolidering av demokratin pågår. Under 2018 har vallagarna liksom villkoren för IEC (oberoende valkommissionen) och ECC (Electoral Complaints Commission) reviderats, vilket varit en av försättningarna för att utlysa val. Valen till parlamentet, som hölls den 20 oktober 2018, bedöms som problematiska ur säkerhetssynpunkt, bristfällig planering samt utbredd korruption. Då samtliga provinser inte kunde hålla val av säkerhetsskäl har man under 2018 inte publicerat några officiella siffror om valdeltagande eller fördelning mellan mäns och kvinnors deltagande. I den årliga översikten över afghaners åsikter³² framkommer följande om demokrati: Andelen afghaner som ser positivt på demokrati har ökat från 57 procent år 2017 till 61,4 procent för 2018, vilket dock är lägre än 73,1 procent i samband med presidentvalet 2014. Fler kvinnor (66,2 procent av kvinnorna) än män (56,6 procent) ser positivt på demokrati 2018. Färre har registrerat sig för att rösta, 67,6 procent för 2018 att jämföras med valet 2009 där siffran uppgavs till 77,4 procent. Andelen afghaner som 2018 uttrycker rädsla inför att rösta i nationella val är 62 procent, högre än någonsin, och en större andel kvinnor än män är rädda för att rösta. En överväldigande majoritet av afghanerna uttrycker rädsla inför att delta i en fredlig demonstration (73,1 procent). Nära 90 procent av afghanerna anser att kvinnor ska få rösta, även om bara drygt hälften av afghanerna (57 procent) anser att kvinnor skall vara fria att själva bestämma vem de skall rösta på. Drygt hälften (53 procent) av afghanerna anger att de har "något" eller "stort" inflytande på beslut på lokal nivå (distrikt och provins) vilket är högre än 2016, men lägre än eller i nivå med siffrorna under större delen av 2000-talet.

Portfölj

Relevansen av insatsportföljen ligger i att arbeta med att stärka landsomfattande och grundläggande strukturer för demokratiska processer och människors deltagande på såväl nationell nivå (FEFA och UNDP) som lokal nivå (genom Citizens' Charter). Sidans stöd via UNDP sedan 2008 tillsammans med andra givare bidrar till att bygga upp ett valsysteem som en del av främjandet av mänskliga rättigheter i Afghanistan. Stödet till FEFA möjliggör civilsamhällets uppföljning av valsystemet. En viktig del av Citizens' Charter inom ARTF är demokratiskt valda bykommittéer, Community Development Councils. Den lokala nivån är viktig för kvinnors och mäns förståelse för demokratiska strukturer och möjligheten att påverka politiska beslut. Så länge som den lokala nivån saknar tydlighet vad gäller formella strukturer och t.ex. distriktsval inte har hållits är bykommittéerna en form av lokal demokrati som når ut brett.

3.1.3 Mål 1.3 Stärkt kapacitet hos offentliga institutioner att tillhandahålla grundläggande tjänster

Strategimål

Sida bedömer sammanfattningsvis att utvecklingen i Afghanistan delvis har gått i riktning mot att uppfylla strategimålet. Statsbyggandet i Afghanistan går långsamt framåt. Försvarande faktorer

³² Asia Foundation A Survey of the Afghan People 2018, s 137 ff

inkluderar omfattande korruption³³, konflikterns ökande intensitet och utbredning³⁴, liksom bristen på utbildad arbetskraft (exempelvis har 42 procent av de anställda inom Jordbruksministeriet enbart grundskoleutbildning)³⁵. Effektiviteten i den statliga förvaltningen är låg och förbättringen som sker är knappt synbar.³⁶ Det finns dock positiva förändringar. Tillgången till offentliga tjänster ökar stadigt, t.ex. har andelen av befolkningen med tillgång till förbättrad sanitet ökat från 39 procent 2013/14 till 51,5 procent 2016/17 (för utbildning – se avsnitt 3.2), men detta är i långt större utsträckning resultatet av ett fortsatt stadigt tillskott av givarmedel snarare än en marginellt ökande kapacitet hos offentliga institutioner. Den inhemska resursmobiliseringen är något lägre än 2017, 11,8 procent av BNP, men fortfarande betydligt högre än 2014 då den låg på 8,6 procent³⁷.

Portfölj

Insatsportföljen är relevant. Givet den begränsning som finns i strategin – att Sida bör i möjligaste mån undvika direkt samarbete med den afghanska staten – och det faktum att få partner arbetar direkt med kapacitetsbyggande av offentliga institutioner är den portfölj som valts relevant. Två insatser bidrar direkt till strategimålet – Afghanistan Reconstruction Trust Fund (ARTF) och UNDP Local Governance. ARTF bidrar direkt till målet genom ett incitamentsbaserat budgetstöd med fokus på centrala reformer inom exempelvis offentlig finansiell styrning. Därutöver har samtliga projekt som finansieras av ARTF en kapacitetsstärkande komponent. Inom ARTF bidrar vidare TAGHIR, Second Public Financial Management Program till kapacitet inom offentlig finansiell styrning. UNDP Local Governance stärker administrationen på provinsnivå. Det svenska stödet till utbildning genom Unesco har kapacitetsbyggande aspekter inom främst utbildningsplanering, läroplansutveckling och alfabetisering. ARTF:s insatser ses kontinuerligt över av regeringen, Världsbanken och givarna och en ny, mer policy-orienterad version av stödet som ger incitament för reformer har tagits fram.

3.1.4 Mål 1.4 Stärkt kapacitet inom det civila samhället att arbeta för ökad respekt för mänskliga rättigheter och bidra till insyn och granskning av offentliga institutioner

Strategimål

Sida bedömer sammantaget att utvecklingen mot strategimålet bara delvis gått i önskvärd riktning. På den positiva sidan finns t.ex. civilsamhällets deltagande i Genevekonferensen och arbetet både före och efter konferensen för att förankra policyarbetet kring konferensen. På senare tid märks en ökande insikt om att civilsamhället behöver höras, inkluderas och konsulteras för att säkra hållbarhet i utvecklingen mot fred. Diskussionen har gällt framför allt mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter inför ett perspektiv där det som uppnåtts sedan 2001 skulle kunna gå förlorat.

På den negativa sidan finns en under 2018 återkommande oro över ett begränsat utrymme för civila samhället. En del av problemen har varit säkerhetsrelaterade. Det har varit svårt att bedriva verksamhet ute i provinser där striderna gått fram och tillbaka om kontrollen över territorier. Också det

³³ <https://www.transparency.org/cpi2018#results>

³⁴ UNAMA: [Afghanistan: Protection of civilians in armed conflict, annual report 2018](#), s 1

³⁵ World Bank, 2018: [Project Appraisal Document](#) TACKLING AFGHANISTAN'S GOVERNMENT HRM AND INSTITUTIONAL REFORMS (TAGHIR), s 32

³⁶ World Bank Worldwide Governance Indicators: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#reports>

³⁷ IMF 2018: [Islamic Republic of Afghanistan : Fourth Review Under the Extended Credit Facility Arrangement, Request for Modification of Performance Criteria, and Request for Extension and Rephrasing of the Arrangement-Press Release; and Staff Report](#), s 23

osäkra politiska läget i samband med parlamentsvalet 2018 påverkade tidvis negativt möjligheterna till normal verksamhet. Det har förekommit en ohälsosam konkurrens mellan civilsamhällesorganisationer och regeringen på områden där regeringen har haft ambitionen att framstå som en leverantör av samhällstjänster men där arbetet i brist på statlig kapacitet genomförts av civila samhället. På en nedåtgående trend i biståndet kombinerat med ett ökat tryck på givare från regeringens sida att välja budgetstöd som modalitet har också möjligheterna till långsiktig finansiering för civilsamhällets organisationer gradvis minskat under strategiperioden. Bland områden som har påverkats särskilt finns t.ex. media där arbetssituationen för oberoende journalister har blivit farligare. Afghan Journalists Safety Committee rapporterade 121 mediarelaterade fall av våld mot journalister under 2018, varav 110 manliga och 11 kvinnliga. För första gången blev journalister direkta måltavlor i komplexa attacker som offer i en andra bombvåg när de nått en olycksplats för att rapportera om nyheten.³⁸ Av de 121 fallen var 38% hot, vilket kunde innebära en ökad risk för självcensur.

Ett område där framstegen alltid är långsamma i förhållande till åtaganden är anti-korruption. Den politiska viljan hos regeringen att stävja korruption har under perioden gett ett visst genomslag i Transparency Internationals ranking som gått från 11 till 16 mellan 2015 och 2018³⁹. Dock ligger Afghanistan fortsatt bland de tio lägsta länderna med rankingen 172 av 180. Regeringen antog 2017 en nationell strategi för att motverka korruption, och har under 2018 arbetat med att stärka upp det nationella ramverket för att motverka korruption. Det är dock för tidigt för att säkerställa några resultat av den nationella strategin. MEC (Monitoring & Evaluation Committee) kom under hösten med en kvartalsrapport⁴⁰ med rekommendationer för fortsatt implementering, bl.a. att involvera moskéer, skolor och medieplattformar i arbetet mot korruption.

Portfölj

Insatsportföljen är relevant i relation till utvecklingen under den senaste perioden. Insatserna kompletterar givarnas arbete genom andra kanaler och gör det möjligt för civilsamhället att fungera som watchdog, tillhandahålla oberoende evidensbaserad analys, eller kräva ansvar av staten i dess arbete för yttrandefriheten i Afghanistan. De i flera fall kärnstödda organisationerna har blivit respekterade och aktiva samhällsaktörer. Under 2018 års parlamentsval bidrog FEFA till ökad medborgarutbildning inklusive för kvinnor och deras bedömningar av valsystemet efterfrågades och uppmärksammades. Stödet via IMS till Afghan Journalists Safety Network som fungerat som modell i andra sammanhang är en pionjärinsats med både säkerhetsutbildning och posttraumastöd utan vilken afghanska journalisters utsatta situation med rekordmånga attacker 2018 skulle vara svår. Integrity Watch Afghanistan har fått ta emot hot för sitt ytterst relevanta arbete mot korruption men fortsätter att bygga ut sin verksamhet. Också stödet till två forskningsorganisationer, AREU, Afghanistan Research and Evaluation Unit, samt AAN, Afghanistan Analyst Network har bidragit till en framväxt av inhemsk samhällsanalys och afghanska kvinnliga och manliga forskare med nätverk i andra länder.

Sida har ytterligare stöd till civilsamhällets organisationer för att stärka mänskliga rättigheter, se Mål 3.1.1 och Mål 3.1.2.

3.2 Stödområde 2: Utbildning

³⁸ <http://ajsc.af/wp-content/uploads/2019/01/2018%20annual%20report.pdf>

³⁹ Transparency International CPI (Corruptions Perception Index), <https://www.transparency.org/cpi2018>

⁴⁰ MEC July-September Quarterly Report, 2018, s 21

3.2.1 Mål 2.1 Fler flickor och pojkar har tillgång till förbättrad grundskole- och gymnasieutbildning

Strategimål

Sida bedömer sammantaget att utvecklingen mot strategimålet i hög grad går i önskvärd riktning. Det finns i dagsläget en förbättrad koordinering och harmonisering inom utbildningssektorn samt en fortsatt stark politisk vilja, ett starkt stöd bland befolkningen avseende utbildning⁴¹ och ett nationellt ägarskap av den strategiska utbildningsplanen NESP III, vilket gör att sannolikheten att målet uppnås förbättrats i jämförelse med föregående år. Men fortfarande är antalet flickor och pojkar som inte går i skolan stort (ca 3,7 miljoner barn i åldrarna 7–17, av dessa är 2,2 miljoner flickor⁴²) och situationen på landsbygden problematisk, särskilt för flickor. Detta på grund av säkerhetssituationen, att familjen inte tillåter flickornas skolgång, samt att ingen skola finns i närheten av hemmet. På grund av konflikten och det svåra säkerhetsläget når inte alltid stora nationella utbildningsprogram ut i alla provinser i tillräcklig omfattning, för flickor gäller detta särskilt de södra provinserna⁴³. Barn i svårtillgängliga områden, barn med funktionsvariationer och nomader är särskilt missgynnade.⁴⁴ Det råder dessutom fortfarande brist på framför allt kvinnliga lärare, som utgör endast 32 procent av landets lärare, i grundskolan är siffran ännu lägre (17 procent)⁴⁵. Samtidigt bidrar en rad organisationer inom civila samhället till alternativa utbildningsformer, t.ex. *Community Based Education* och *Accelerated Learning Classes*, för att möjliggöra lärande för flickor och pojkar i svårtillgängliga områden där inte offentliga skolor etablerats.

Utbildningskvaliteten är generellt sett låg i landet och utbildningsministeriet uppskattar att hälften av lärarna i grundskolan inte har genomgått formell lärarutbildning⁴⁶. Behovet av skolbyggnader är mycket stort och många skolor saknar skyddande murar, vatten, toaletter och andra nödvändiga byggnader samtidigt som svårtillgängliga områden helt saknar skolor. Samtidigt har förberedelser skett under året för implementering av EQRA, finansierat av GPE, ARTF och IDA, med ett tydligt fokus på tillgång till utbildning i de 17 provinser där behovet av utbildning för flickor är som störst. Dessutom förbereds satsning på lärarutbildning och kapacitetsutveckling med fokus på transparens och ansvarsutkrävande. Betydande satsningar har planerats och börjat genomföras där både ministerier och lokala myndigheter, givare, multilateraler och implementerande organisationer på ett samordnat sätt avser säkerställa att det stora antalet internflyktingar och återvändande flickor och pojkar har möjlighet att gå i skolan. I dagsläget har cirka 246 000 flickor och pojkar på flykt fått tillgång till utbildning samt skolutrustning och undervisningsmaterial i 18 provinser genom insatser från 15

⁴¹ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 21)

⁴² UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 19

⁴³ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 20)

⁴⁴ Utkast till verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018 för Svenska Afghanistankommittén (daterad 18 mars 2019, s 20)

⁴⁵ UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 52

⁴⁶ World Bank/IDA: Project Appraisal Document for EQRA, s 14

genomförande organisationer. Mer än 5 000 lärare har rekryterats och utbildats för detta ändamål. Behoven av utbildning för dessa barn på flykt är dock fortfarande mycket stora.⁴⁷

Portfölj

Sveriges stöd inom utbildning ligger väl i linje med den afghanska regeringens prioriteringar samt reformagendan inom utbildningssektorn och bidrar till kapacitetsutveckling och stärkande av institutioner på både central, provinsial samt på distriktsnivå och portföljen bedöms därför som relevant. Ett nytt stöd till Unesco fokuserar på fortsatt systembyggande och kapacitetsutveckling avseende planering och uppföljning inom utbildningssektorn samt en kraftfull satsning på alfabetisering, men också inom områden såsom läroplansutveckling, lärarutbildning och stöd till högre utbildning. Inom ramen för detta stöd genomför Unesco en gender- och konfliktanalys samt en kartläggning avseende behov av kapacitetsutveckling inom utbildningssektorn. Det svenska stödet till Unesco till alfabetisering har redan bidragit till att över 55 000 unga vuxna har lärt sig läsa och skriva, varav 64 procent är kvinnor.⁴⁸ Sverige har också haft ett långvarigt stöd till Svenska Afghanistankommittén och dess utbildningsprogram, som riktar sig till barn som inte går i skolan, med ett särskilt fokus på flickor och barn med funktionsvariationer. På grund av den svåra humanitära situationen i landet beslutades under 2018 om tre nya insatser avseende utbildning för internflyktingar samt återvändande. Genom stöd till Norwegian Refugee Council (NRC) respektive Rädda barnen kommer närmare 30 000 flickor och pojkar i sju provinser få tillgång till utbildning.⁴⁹ Dessutom beslutade Sida om ett öronmärkt stöd till utbildning i Afghanistan genom finansieringsmekanismen *Education Cannot Wait* för att implementera ett ambitiöst flerårigt utbildningsprogram för internflyktingar och återvändande. Sida har ett ökat fokus på vatten och sanitet samt katastrofriskreducering inom utbildningsstödet.

Sidas samlade bedömning är att ansatsen att stärka kapaciteten i nationella utbildningssystem och ett nationellt ägarskap fortsatt är central, även med avseende på internflyktingar och återvändande afghaner. Samtidigt är behovet stort att skapa synergier mellan ett humanitärt stöd och långsiktigt utvecklingsamarbete (nexus), på det sätt som nu sker inom utbildning i Afghanistan, för att möjliggöra att fler flickor och pojkar har tillgång till förbättrad grundskole- och gymnasieutbildning.

3.2.2 Mål 2.2 Fler flickor och pojkar har möjlighet att slutföra sin skolgång

Strategimål

Sida bedömer sammantaget att utvecklingen delvis går mot att uppfylla strategimålet. En relativt stor andel av barnen som börjar skolan avslutar sin grundskoleutbildning. Risken är lika stor för flickor och pojkar att inte slutföra grundskolan, men är särskilt stor för flickor när det gäller att fullfölja sin gymnasieutbildning⁵⁰. Även för barn på flykt är risken stor att inte kunna slutföra sin skolgång. Skillnaden mellan stad och landsbygd tycks inte vara särskilt framträdande när det gäller möjligheten att slutföra sin skolgång. Istället handlar det i Afghanistan om specifika provinser där problemen är som störst.⁵¹ I och för sig är siffrorna på andel som slutför sin grundskoleutbildning (84,9 procent) för

⁴⁷ Afghanistan Education in Emergencies Working Group (EiE WG) Dashboard – 2018, s 1-3

⁴⁸ UNESCO: Enhancing Literacy in Afghanistan (ELA) Sweden Annual Report, May 2017 – June 2018, s 5

⁴⁹ Enligt Rädda Barnens respektive NRC:s programdokument för dessa två insatser.

⁵⁰ UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 29-32

⁵¹ UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 32

Afghanistan något bättre jämfört med Pakistan och Nepal. Det stora problemet i Afghanistan är istället det stora antalet barn som över huvud taget inte påbörjar sin utbildning⁵² och att många börjar sin skolgång sent⁵³. Den främsta anledningen till den långsamma utvecklingen tycks vara de negativa attityderna till flickors utbildning i det afghanska samhället, baserat på grundorsaker till ojämställdheten i samhället såsom de rådande socio-kulturella normerna och ekonomiska hinder⁵⁴. Det är vanligt att flickor på grund av tradition tvingas att gifta sig tidigt och då får de ofta sluta skolan. För pojkar beror det låga antalet registrerade elever bland annat på ekonomiska hinder då de ofta behöver arbeta utanför hemmet istället för att gå i skolan. Men konfliktens utbredning och regeringens problem att nå ut i hela Afghanistan spelar roll även här. Bristen på lärare, och särskilt kvinnliga lärare, blir tydlig i detta sammanhang, eftersom många föräldrar kräver att flickor högre upp i skolåldern ska undervisas av kvinnliga lärare⁵⁵. Även föräldrarnas utbildningsnivå, hushållets ekonomiska situation (fattigdom), hur relevant läroplanen uppfattas med mera tycks ha betydelse för flickor och pojkars möjlighet att slutföra sin skolgång.⁵⁶

Portfölj

Portföljen bedöms som relevant. Genom svensk strategisk dialog har hinder för flickor och pojkar att slutföra sin skolgång lyfts fram i relation till framtagning av policyer, strategier och program. Flera av Sidas insatser bidrar till detta mål, främst stödet via EQRA (och tidigare EQUIP), stödet till Svenska Afghanistankommittén samt stödet till Unesco. Sveriges fokus på ökad tillgång till utbildning särskilt för flickor, fokus på utbildningskvalitet, undervisningens relevans, tillgång till toaletter och vatten etcetera inom hela utbildningsportföljen förväntas även bidra till att flickor och pojkar genomgår hela sin utbildning. Fokus på särskilt utsatta grupper, som till exempel internflyktingar och barn påverkade av konflikten, kan också bidra till en förbättring av situationen. Higher Education Development Program (HEDP) finansieras genom ARTF och har bidragit till ett ökat antal studerande vid de statliga universiteten inom prioriterade program med inriktning mot ekonomisk utveckling. Antalet kvinnliga studenter har överlag ökat något, men utgör endast 27 procent av totalt cirka 170 000 inskrivna studenter vid de statliga universiteten. Fem forskningscenter har etablerats i Afghanistan och ett hundratal forskningsprojekt har genomförts inom ramen för HEDP.⁵⁷ Ytterligare insatser avseende utbildningskvalitet, inkluderande undervisning och skolhälsofrågor (vatten och sanitet), riktade insatser som avser att ifrågasätta och förändra normer, men även satsning på högre utbildning, kan dock ytterligare stärka Sidas bidrag till att flickor och pojkar har möjlighet att slutföra sin skolgång.

3.3 Stödområde 3: Sysselsättning

⁵² Central Statistical Organisation of Afghanistan: Afghanistan Living Condition Survey, 2013-14, p. 111

⁵³ UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 19

⁵⁴ Human Rights Watch: “I Won’t Be a Doctor, and One Day You’ll Be Sick” – Girls’ Access to Education in Afghanistan, 2017, s 7

⁵⁵ Human Rights Watch: “I Won’t Be a Doctor, and One Day You’ll Be Sick” – Girls’ Access to Education in Afghanistan, 2017, s 91,

⁵⁶ UNICEF: Global Initiative on Out of School Children – Afghanistan Country Study 2018, s 35-37

⁵⁷ Ministry of Higher Education: HEDP Annual Progress Monitoring Report, January – December 2018, s 1-3

3.3.1 Mål 3.1 Ökat antal kvinnor och män har kunskaper och färdigheter som ökar möjligheterna till produktiv och hållbar sysselsättning

Strategimål

Sammantaget bedömer Sida att utvecklingen mot strategimålet inte har gått i önskvärd riktning. Afghanistanens ekonomi kännetecknas av hög arbetslöshet och undersysselsättning. Arbetskraftsdeltagande för kvinnor och män är endast 53 procent.⁵⁸ Med en låg tillväxt som inte förmår hålla takten med befolkningstillväxten, begränsade offentliga resurser och en svag privatsektor klarar inte ekonomin av att absorbera det stora antalet arbetslösa. Årligen kommer närmare en halv miljon afghaner ut på arbetsmarknaden. Ytterligare en utmaning på arbetsmarknaden är det stora antal återvändare från främst närliggande länder. Återvändare liksom internflyktingar söker sig främst till städer snarare än till landsbygden.⁵⁹ Icke-skriv och läskunniga drabbades hårdast av den nedgång i ekonomin som övergången i form av tillbakadragandet av internationella trupper 2014 resulterade i.⁶⁰ Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är mycket lågt, andelen kvinnor i lönearbete utanför jordbruket 2016/17 uppgår till cirka 10 procent, samma nivå som i den förra hushållsundersökningen 2013/14.⁶¹ Nästan 130 000 arbetstillfällen för kvinnor på landsbygden beräknas ha gått förlorade mellan 2013 och 2017.⁶² Yrkesutbildningssystemet är svagt och i behov av reformering för att möta de kompetensbehov som finns. Enligt en rapport från arbetsmarknadsministeriet har det lagts för lite resurser på att uppdatera existerande kursplaner och ännu mindre resurser på att utveckla kursplaner inom nya yrkesområden.⁶³

Portfölj

Portföljens sammansättning bedöms vara relevant. Fokus inom området sysselsättning ligger på yrkeskunskap. Två insatser är specifikt inriktade på sysselsättning: ILO:s projekt Roads2Jobs samt ett stöd till Mercy Corps för ”Employable, Skilled and Inclusive Work force” (ESIF). Det senare handlar om att bygga kapacitet inom yrkesutbildning. ESIF fokuserar på grupper såsom återvändande ungdomar, kvinnor, och internflyktingar och värdsamhällen för dessa. Insatsen bygger på antagandet att yrkesutbildningarna kommer att leda till anställningar eller eget företagande. Projektet lägger tonvikt på att involvera potentiella arbetsgivare och att matcha kursinnehåll mot arbetsmarknadens behov. Vidare är koordinering med Afghanistanens arbetsmarknadsdepartement en betydelsefull del av insatsen då departementet har övergripande ansvar för sysselsättningsfrågor och den typ av yrkesutbildning som programmet levererar. Inom sin verksamhet bedriver SAK yrkesutbildning inom 12 provinser.⁶⁴ Även ARTF har bidragit till målet, exempelvis via programmet NATEJA som syftar till att bygga kapacitet inom yrkesutbildning och tillhandahålla kurser inom entreprenörskap. Sidans stöd till Stimulating Private Sector for Inclusive Economic Development (SPEDA II) bidrar till sysselsättningsmålet, och denna insats redovisas även under 3.4.1 och 3.4.2 samt 3.5.1. Under

⁵⁸ Afghanistan Living Condition Survey 2016-2017 Mid-term results Highlights April-September 2016, p. 10

⁵⁹ Afghanistan to 2030, Priorities for Economic Development under Fragility, 2018, p. 44

⁶⁰ Afghanistan poverty status update: Progress at risk, 2017, p. 7

⁶¹ Afghanistan Living Condition Survey 2016-2017 Mid-term results Highlights April-September 2016, p. 21

⁶² Afghanistan Development Update August 2018, World Bank, p. 6

⁶³ Ministry of Labor, Social Affairs, Martyrs and Disabled, Reform and Expansion of Non-formal and Informal TVET, November 2017, p. 4

⁶⁴ Svenska Afghanistan Kommitteens Verksamhetsberättelse och Årsredovisning 2017, p. 32

perioden januari till december 2018 bidrog SPEDA II till att 1371 kvinnor genomgick yrkesutbildning samt fick stöd att utveckla kommersiell näringsverksamhet.⁶⁵

3.4 Stödområde 4: Privatsektorutveckling och landsbygdsutveckling

3.4.1 Mål 4.1 Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom lantbruket, samt hållbart nyttjande av naturresurser

Strategimål

Utvecklingen mot strategimålet bedöms delvis ha gått i önskvärd riktning. Det finns ingen tillförlitliga data över produktivitet och förädlingsgrad, men mellan åren 2007 och 2012 växte jordbrukssektorn med i snitt 8 procent per år. Sedan dess har tillväxten i jordbrukssektorn i snitt legat på modesta 0,1 procent och för 2018 uppskattar Världsbanken att den kommer att ligga kring 2 procent.⁶⁶ Kraftig torka under 2017 och 2018 påverkade jordbruket negativt. Spannmålsproduktionen gick ner men tillväxtsiffrorna som helhet var ändå svagt positiva då produktionen av frukt ökade.⁶⁷ Samtidigt som den legala jordbrukssektorn står inför stora utmaningar har opiumproduktionen nått nya rekordnivåer, detta mycket på grund av ökad korruption och försämrad säkerhet och kontroll från regeringens sida.⁶⁸ Jordbruket är den sektor som sysselsätter flest arbetande afghaner, 56 procent.⁶⁹ Jordbrukssektorns bidrag till BNP är dock relativt lågt givet antalet människor sysselsatta inom jordbruket. Under 2017 utgjorde sektorn 18,6 procent av BNP, en siffra som förväntas minska något under kommande år.⁷⁰ Sektorn har potential för tillväxt men begränsas av klimatrelaterade utmaningar, degradering av naturresurser inklusive vatten och strukturella faktorer såsom bristfällig infrastruktur för bevattning, oklara äganderättsförhållanden och bristfällig tillgång till produktivitetshöjande teknologier.⁷¹ Nationell data som redovisar hållbart användande av naturresurser finns inte tillgängligt för Afghanistan och är dessutom ett begrepp som kräver en snävare definiering för att kunna kvantifieras.

Portfölj

Insatsportföljens sammansättning bedöms vara relevant. Insatserna fokuserar på öka kommersialiseringsgraden i jordbruksproduktionen vilket enligt det underliggande antagandet kommer att leda till bättre försörjningsmöjligheter på landsbygden. Inom ARTF bidrog följande projekt mot strategimålet: On Farm Water Management, National Horticulture and Livestock Project och Afghanistan Agriculture Inputs Project. Sidas portfölj kompletterades under 2018 med en insats inom katastrofriskreduktion som genomförs av Afghanistan Resilience Consortium. Insatsens planerade åtgärder för att motverka översvämningar, erosion och torka i särskilt sårbara miljöer förväntas bidra till att rädda liv och minska behoven av humanitärt stöd samt även skapa förutsättningar för mer hållbart användande av naturresurser. Insatsen SPEDA II, genomförd av Aga Khan Foundation, fokuserar på utveckling av utvalda värdekedjor inom jordbruket, ökad produktivitet, möjligheter till hållbart företagande och ökat ekonomiskt deltagande för kvinnor.⁷² Insatsen stödjer en övergång till

⁶⁵ Aggregated information from Quarterly reports Q2, Q3 and Q4 SPEDA 2018

⁶⁶ Afghanistan Development Update August 2018, World Bank, p. 5, p. 38

⁶⁷ Ibid, p. 11

⁶⁸ UNODC, Afghanistan Opium Survey 2018, p. 5-6

⁶⁹ Afghanistan to 2030, Priorities for Economic Development under Fragility, 2018, p. 10

⁷⁰ Afghanistan Development Update August 2018, World Bank, p. 47

⁷¹ Afghanistan to 2030, Priorities for Economic Development under Fragility, 2018, p. 44

⁷² Stimulating Private Sector for Inclusive Economic Development in Afghanistan, proposal to Sida. Aga Khan Foundation Afghanistan 2017, ([034232/17](#))

användning av biologiska bekämpningsmedel vilka är bättre för miljön och billigare jämfört med kemiska bekämpningsmedel.

3.4.2 Mål 4.2 Förbättrade försörjningsmöjligheter för fattiga kvinnor och män på landsbygden inklusive förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter

Strategimål

Sammantaget bedömer Sida att utvecklingen mot strategimålet inte har gått i önskvärd riktning. I en rapport från Världsbanken från 2018 konstateras att den tillväxt som skett under det senaste årtiondet – driven av såväl militär närvaro som ett stort inflöde av bistånd – har gynnat städerna på ett oproportionerligt sätt. Fattigdomen i städerna är i genomsnitt 10 procent lägre än på landsbygden och människor på landsbygden är ofta isolerade både från samhällstjänster och marknader.⁷³ Den ekonomiska tillväxten i Afghanistan är låg och eftersom den inte håller takten med befolkningsökningen blir tillväxten per capita negativ. Världsbanken och uppskattar tillväxten 2018 till 2,4 procent, något lägre än uppskattningen för 2017 (2,7 procent)⁷⁴. Vidare dras Afghanistan med ett kraftigt handelsunderskott då importen av varor är nästan nio gånger så hög som exporten.⁷⁵ Utländska direktinvesteringar ligger på mycket låga 0,5 procent av BNP.⁷⁶ På övergripande nivå har Afghanistan dock förbättrat sitt näringslivsklimat enligt Världsbankens årliga rankning ”Doing Business”. Av totalt 190 bedömda länder klättrade Afghanistan under 2018 från plats 183 till plats 167.⁷⁷ Ett nationellt program för privatsektorutveckling (”national priority program”) som lanserades under 2018 syftar bland annat till att skapa förtroendet bland näringslivets aktörer för investeringar och jobbskapande, liksom att förbättra tillgången till finansieringsmöjligheter och mark.⁷⁸

Portfölj

Insatsportföljens sammansättning bedöms vara relevant. ILO Roads2Jobs arbetar med värdekedjeutveckling inom jordbruket. En utvärdering genomförd 2018 visar att cirka 600 nya heltidsarbeten skapats och tusentals jobb har förbättrats (inkomst, arbetsförhållanden) till följd av insatsen.⁷⁹ SPEDA II har genom både utbildning (teknisk rådgivning) och saminvesteringar med privata sektorn arbetat med att stötta leverantörer av insatsvaror och tjänster i att utveckla sina affärsmodeller för att fler jordbrukare ska kunna nå av bättre tjänster och insatsvaror och på så sätt kunna öka sin lönsamhet.⁸⁰ SAK stöder flera olika bybaserade ekonomiska föreningar. Föreningarna kan få ett startkapital i form av lån från SAK.⁸¹ Insatsen ”Afghanistan Investment Climate Programme” (AICP) som implementeras av organisationen Harakat syftar till att förbättra landets affärsklimat, inklusive förbättrade möjligheter för kvinnor att starta och driva verksamheter. Programmet har dragits med förseningar och förväntas bli operationellt först under kvartal två 2019. Inom stödet till ARTF följer Sida särskilt programmet Women’s Economic Empowerment – Rural

⁷³ Afghanistan to 2030, Priorities for Economic Development under Fragility, 2018, p. 24

⁷⁴ World Bank Development Update August 2018

⁷⁵ IMF, Fourth Review Under the Extended Credit Facility Arrangement, 2018, p. 28

⁷⁶ Ibid

⁷⁷ Doing Business 2019, World Bank, p. 5

⁷⁸ NPP for Private Sector Development, 2018-2023, p.9-28

⁷⁹ Evaluation of ILO Roads to Jobs Afghanistan, p. 20 Indvelop Sweden AB (2018)

⁸⁰ SPEDA project Quarterly report October to December 2018, p. 9

⁸¹ Svenska Afghanistan Kommitteen Verksamhetsberättelse och Årsredovisning 2017, p. 31–32

Development Program vilket kommer att genomföras i samtliga provinser. Programmet godkändes av Världsbankens styrelse 2018 och befinner sig i en initieringsfas. Vidare genomförs det inom ARTF:s Citizens Charter program ett cash-grant *cash for work*-projekt som syftar till att underlätta försörjningen för fattiga människor på landsbygden under begränsad tid. Antalet givare inom privatsektorutveckling (utanför ARTF) är relativt begränsat och Sverige bedöms vara en av de fyra-fem största givarna inom området.

3.5 Stödområde 5: Ekonomisk integration

3.5.1 Mål 5.1 Förbättrad infrastruktur, tillgång till marknader och finansiella tjänster på landsbygden

Strategimål

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går delvis i önskad riktning. Avseende vägnät saknar upp mot 40 procent av befolkningen på landsbygden tillgång till vägar som är användbara året runt.⁸² Det begränsade vägnätet på landsbygden utgör ett hinder för tillgång till marknader, utbildning, vård och sociala aktiviteter. På nationell nivå har tillgången till elektricitet ökat från 41,1 procent 2007 till 97,7 procent 2016–2017⁸³. Bakom totalsiffran döljer det sig dock skillnader mellan landsbygden och urbana områden, både när det gäller tillgång och kvalitativa aspekter. Endast 12,7 procent av den rurala befolkningen har tillgång till landets stamnät och elen på landsbygden kommer främst från fristående solcellsmoduler.⁸⁴ Små solcellsmoduler har begränsningar i kapacitet och används främst på hushållsnivå snarare än för kommersiella verksamheter. Utlåningen från finansiella institut ligger på en mycket låg nivå i landet; utlåningen från banker till privat sektor motsvarade år 2017 endast 3,3 procent av BNP.⁸⁵ En tiondel av hela befolkningen och 3,8 procent av kvinnorna har konton i formella finansiella institutioner. Räckvidden för mikrofinansiering är begränsad; det finns ca 130 000 aktiva låntagare i landet och endast 12 procent av dessa finns på landsbygden.⁸⁶

Portfölj

Insatsportföljens sammansättning bedöms vara relevant. Rural Access Improvement Project som genomförs av UNOPS i nära samarbete med ett flertal ministerier har fortsatt att framgångsrikt förbättra tillträde till marknader och rörlighet för män och kvinnor i provinserna Balkh, Jawzjan, Samangan och Saripul. Insatsen fokuserar på att rehabilitering och underhåll av landsbygdsvägar. SPEDA-programmet som redovisats även under 2.3.1, 2.4.1 och 2.4.2 arbetar också för ökat tillträde till marknader för småskaliga jordbrukare. Med insatser som ökar tillgången till marknader inom utvalda värdekedjor beräknades SPEDA-projektet under 2018 ha nått 83 696 afghaner av vilka 22 procent var kvinnor.⁸⁷ SPEDA-projektet arbetade med att öka tillgången till krediter på landsbygden genom kooperativ och ekonomiska föreningar. Denna komponent fick avslutas under 2018 då de utvalda organisationerna inte hade tillräckligt robusta system och kapacitet för att bedriva långivning.

⁸² A Survey of the Afghan People – Afghanistan in 2017, Asia Foundation, p. 207

⁸³ ARTF Scorecard 2017, p. 16

⁸⁴ A Survey of the Afghan People – Afghanistan in 2017, Asia Foundation, p. 229

⁸⁵ World Bank Development Update August 2018, p. 22

⁸⁶ World Bank Project Appraisal Document, Women's economic empowerment rural development project, 2018, p. 12

⁸⁷ SPEDA project Quarterly report October to December 2018, p. 5

Även ARTF har bidragit till målet, exempelvis via vägprojektet Afghanistan Rural Access Programme.

4—Implikationer

Strategin för utvecklingssamarbetet med Afghanistan är inne på det sista året. Portföljen är relevant och en balans har nu uppnåtts mellan de olika tematiska resultatområden i strategin. För det fortsatta strategigenomförandet dras följande slutsatser:

- Behov av ökat fokus och stärkt länk mellan långsiktigt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd

En slutsats och lärdom från strategigenomförandet är att om Sverige ska spela en mer strategisk roll i dialogen och givarsamordningen i Afghanistan behöver samarbetet riktas mot ett begränsat antal tematiska områden där samarbetsytorna med andra givare växer för en ökad gemensam effekt. Genom det stöd som Sida ger till ARTF ges stöd on-budget och i linje med Afghanistans prioriteringar. ARTF arbetar inom en rad nationellt prioriterade områden som Sverige därmed bidrar till. Det övriga bilaterala stöd som Sida ger till Afghanistan behöver komplettera dessa nationella program och riktas till tematiska områden där det bilaterala svenska stödet bedöms kunna göra skillnad och där Sverige i vår strategiska dialog – i samarbete med andra givare och i en kombination mellan diplomati och bistånd – kan vara med och driva förändringar. Ett långsiktigt stöd i kombination med strategisk dialog ger goda förutsättningar att få genomslag och nå bättre resultat. Exempel på detta under strategiperioden är Sveriges ordförandeskap i arbetsgruppen för kvinnor, fred och säkerhet och det nyligen startade ordförandeskapet inom Education Cannot Wait (ECW). ECW är också ett bra exempel på förbättrat samarbete mellan det långsiktiga utvecklingssamarbetet och humanitärt bistånd. Detta samarbete förväntas förstärkas under resterande strategiperiod och inför den nya strategin.

Vissa förändringar i kontexten har samverkat med varandra och lett till en långt mer negativ situation än vad som var möjligt att förutse när strategin beslutades. T.ex. har bristen på investeringar och arbetstillfällen som följde på tillbakadragandet av de internationella trupperna och den ökande konflikten tillsammans skapat en ekonomisk tillbakagång som drivit andelen människor som lever under den nationella fattigdomslinjen till rekordnivåer. Utan en fred finns det på kort sikt litet som tyder på att den ekonomiska tillväxttakten skulle kunna accelerera nämnvärt inom de närmste åren. Fattigdomen har förstärkts av den pågående torkan som följts av översvämningar. Sårbarheten inför förändrade väderförhållande är särskilt problematisk eftersom jordbruket pekats ut som motorn för den ekonomiska utveckling och för jobbskapande. Samtidigt har tillgången till social service ökat kontinuerligt, om än inte lika snabbt de senaste åren som i början av strategiperioden. De slutsatser som Sida drar av detta är ekonomin inte kommer att generera arbetstillfällen i önskvärd takt. Det behövs utökad stöd till grundläggande försörjningsmöjligheter, anpassning till ändrade klimatförhållanden inom jordbruket, fortsatt arbete med värdekedjor, samt stöd till sociala trygghetssystem som en kompletterande möjlighet.

Det stora antalet återvändande afghanska flyktingar från Pakistan och Iran samt ett växande antal internflyktingar har satt press på mottagande samhällen – inte minst redan hårt ansträngda skolor och hälsocentraler samt konkurrens om försörjningsmöjligheter. Världsbanken och ARTF arbetar aktivt med nexuset humanitärt bistånd-utveckling och nya komponenter och nya insatser har tagits fram

inom ARTF för att möta behoven. Detta handlar exempelvis om att erbjuda enkla arbetstillfällen i områden med många återvändande eller intenflyktingar, och om att stärka förutsättningarna för långsiktig försörjning inte minst för dessa grupper. Världsbanken har också tagit på sig en koordinerande roll i arbetet med resiliens mot torka och vattenbrist, som väntas bli mer vanligt förekommande som effekt av klimatförändringarna. Under torkan i slutet av 2018 gjordes även omfördelningar inom jordbruksprogram inom ARTF som genomförs i torkdrabbade områden, för att lindra effekterna av krisen, t.ex. stödutfodring av kreatur. För det fortsatta strategigenomförandet blir det viktigt att stärka resiliensen hos redan sköra individer, hushåll och samhällen i takt med att effekterna av klimatförändringarna – torka och översvämningar samt ett varmare odlingsklimat – blir mer kännbara.

- Stöd till inkluderande fred

Vad gäller förändringar i kontexten som har implikationer för det fortsatta strategigenomförandet så rör det framför allt den förändring att det nu för första gången pågår samtal mellan USA och Talibanerna. Utgången av dessa samtal är oviss, liksom om och när samtalen övergår till fredssamtal mellan den afghanska regeringen och talibanerna. Denna möjliga öppning till fred innebär såväl farhågor som förhoppningar. EU har aviserat att man önskar stödja en inkluderande fred i Afghanistan och har i detta arbete explicit vänt sig till Sverige. Med förväntad start i juni 2019 planerar därför Sida att tillsammans med FBA initiera ett nytt gemensamt EU-finansierat projekt för att stödja inkluderande fred i Afghanistan.

Bland givarsamfundet i Kabul pågår under våren 2019 en ökad koordinering kring ett möjligt kommande fredsavtal och dess genomförande. Detta gemensamma arbete blir viktigt att integrera under resterande del av strategigenomförandet och i den kommande nya svenska strategin för utvecklingssamarbete med Afghanistan. Det är i nuläget omöjligt att göra någon analys av vad ett kommande fredsavtal kan komma att innehålla och vilka möjliga implikationer dess innehåll kan få för Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan. Fred för med sig både nya möjligheter och risker. Dessa överväganden kommer att vara politiska och en nära dialog om detta behöver föras med UD.

En slutsats som Sida drar av genomförandet av nuvarande strategi är att den föränderliga kontexten i Afghanistan kräver ett tydligt konfliktperspektiv, samt att SDG 16 – fredliga och inkluderande samhällen – skulle fungera utmärkt som sammanhållande mål för all verksamhet, inklusive arbetet med kvinnors rättigheter, vilket också konstaterades i 2017 års strategirapport.

- Oklar och föränderlig politisk kontext

Under resterande del av strategiperioden är det möjligt att presidentval kan komma att genomföras. I skrivande stund är presidentvalen planerade att äga rum i slutet av september 2019. Detta kan dock komma att ändras. Kommande presidentval kan innebära ökade våldsnivåer i landet, samt att ordinarie verksamhet på ministerier stannar upp. Det faktum att den nya strategin för Sveriges utvecklingssamarbete kan komma att skrivas innan en ny afghansk regering har tillträtt är en försvårande omständighet. Samtidigt som det står klart att landet behöver starkare institutioner både centralt och lokalt för att medborgarna ska få sina behov täckta, saknas möjligheten att knyta an till de prioriteringar för landets utveckling som en inkommande afghansk regering kan komma att ha.

Bilaga 1 Rapport P6 Finansiellt år 2018

All data in report is per December 31, 2018. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2018: 812 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2018: 1 089 689 KSEK

Table 1. Financial Overview 2018 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2018
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2018 (KSEK)
Afghanistan 2014-2019	Total		1 089 689
	Empowerment	Strengthened respect for human rights, with particular focus on the opportunities of women and children to enjoy their human rights	84 225
		More women and men participate in strengthened democratic processes and demand accountability from authorities and elected representatives	148 750
		Strengthened capacity of public institutions to provide basic services	103 161
		Strengthened capacity of civil society to promote greater respect for human rights and contribute to the transparency and scrutiny of public institutions	12 246
		Total	348 382
	Education	More girls and boys have access to improved schooling up to and including upper secondary education	348 778
		More girls and boys have the opportunity to complete their schooling	36 605
		Total	385 382
	Employment	Increased number of women and men have knowledge and skills that increase their opportunities for productive and sustainable employment	14 372
		Total	14 372

Private sector development and rural development	Increased productivity and value added in agriculture, as well as sustainable use of natural resources	81 446
	Improved livelihood opportunities for poor women and men in rural areas, including conditions to start and run commercial activities	119 983
	Total	201 429
Economic integration	Improved infrastructure, access to markets and financial services in rural areas	140 123
	Total	140 123

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 5th year with total duration of 6 years.

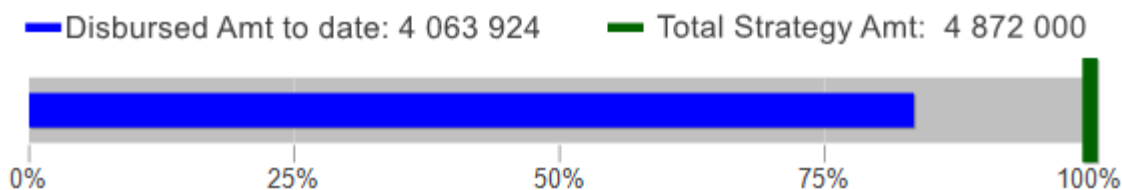
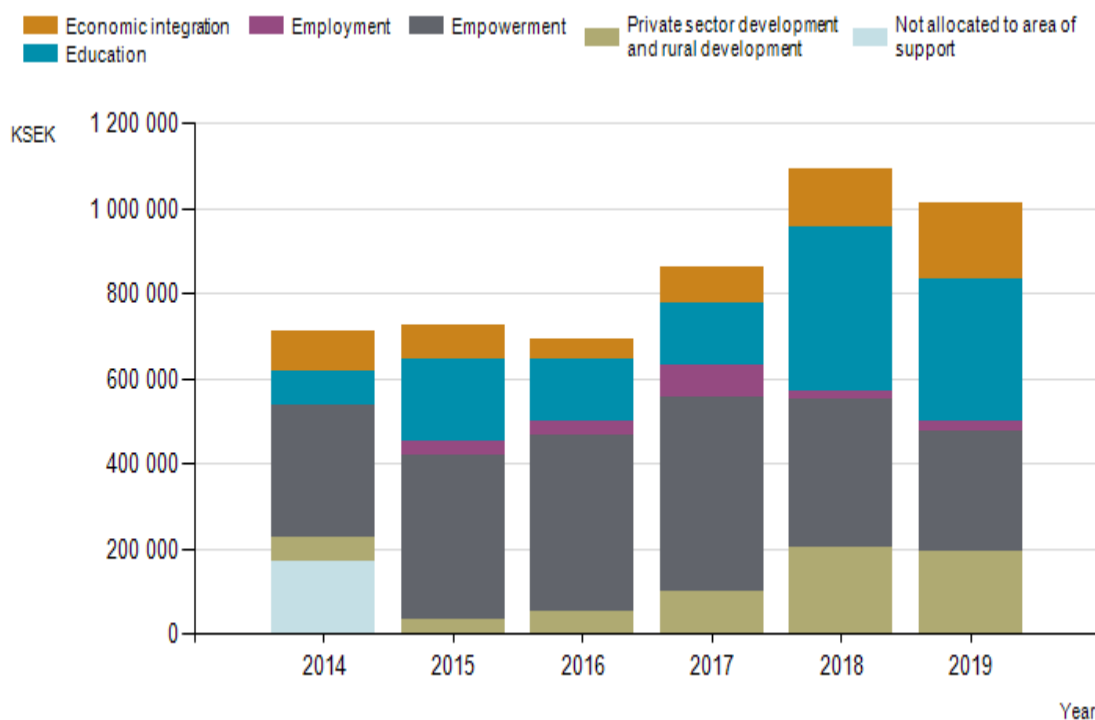

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

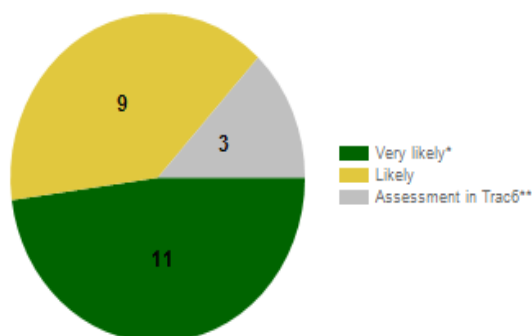
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

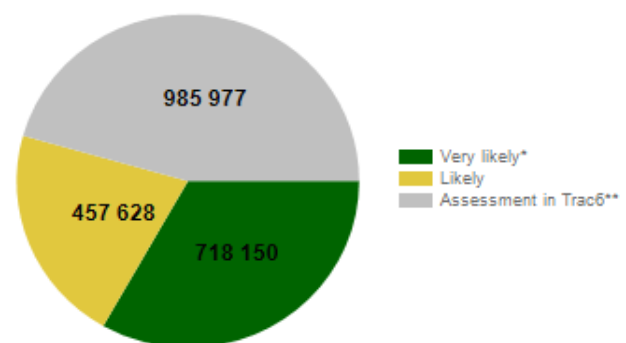
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance (CoP)* in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2018 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2018 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Bangladesh	101 Humanitära insatser (7 1:1.1)	117 649	13 128
	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	22 990	11 400
	104 Asien (7 1:1.6)	281 159	477 416
	Total	421 797	501 944

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.